

שטר התנאים

דיוק נפלא בנוסח שטר התנאים של כ"ק אד"ש מה"מ כלפי הנוסח המקובל אצל רבותינו נשיאינו • מוגש ע"י הרה"ת ר' יוסף ישעי' שי' ברוין, משפיע במתיבתא בסידני, אוסטרליה

א וואָרט פֿון רבי'ן
דיוקים בדברי והנהגות
כ"ק אדמו"ר שליט"א

כותבים המגיד מראשית, שהשם ב"ה יודע מה שיהי' באחרית, הוא יתן גם פה אחרית טוב ושם ושארית". ומשום זה הקפידו רבותינו נשיאנו שלא לפתוח בהני"ל, דלא מסמנא מילתא, ואל תפתח פה וכו', ובפרט שבעניני נשואין וכיוצא בזה סימנא מילתא הוא.

אמנם כשמקדים ומוסיף "למזל טוב יעלה ויצמח וכו'", משמעותו להיפך ממש (בקשה שיהי' להזוג מזל טוב עד עולם ושלא תתפרד החבילה, עיי"ש בנחלת שבעה) אין בזה כל חשש. ואדרבה, עיי"ז מתפרש גם "המגיד מראשית וכו'" למעליותא, כענין של סימן טוב⁶.

"השפטה בולטת"

בשטר התנאים של כ"ק אד"ש

ומעתה, לאחר שנתבאר הדיוק במשפט הפתיחה של שטר התנאים, שהוא להדגיש שיהי' לסימן טוב ולמזל טוב ושיעלה הזיווג יפה, ולא להיפך ח"ו, ובהתאם לכך שבעניני שידוכין סימנא מילתא הוא, וכנ"ל – נתעב על ענין מיוחד ויוצא מן

דיוק בנוסח "שטר התנאים"

לרגל חודש כסלו, חודש אשר הישועות בו מקיפות ("א חסידישער חודש") וחתנות כ"ק אד"ש בי"ד בו, וקישורי תנאים בי' (וי) בול¹, נתעב על "דבר פלא" בנוסח שטר התנאים של כ"ק אדמו"ר שליט"א, שנתפרסם לאחרונה בקונטרס "מכתבי החתונה" (תשנ"ט) ע' ד וב"בית משיח" גליון 206 ע' 39. ועוד².

ובהקדמה, שבכמה קובצים תורניים³ דזמן האחרון דנו בארוכה בנוגע למשפט "המגיד מראשית אחרית" שבתחילת שטר התנאים, עיי"פ המובא ביומנו של כ"ק אד"ש⁴ שהקפידו רבותינו נשיאינו לא להתחיל בנוסח הני"ל. ונתבאר במק"א (קובץ אהלי תורה גליון קכה), שאפ"ל שמתעם זה הוסיף כ"ק אדמו"ר (מוהרי"צ) נ"ע בנכותי"ק בהתחלת התנאים "למזל טוב יעלה ויצמח כגן רטוב וכו'", כיון שקפידת רבותינו נשיאנו היא שלא להתחיל בנוסח הני"ל "המגיד מראשית אחרית", אבל כשאינו מתחיל בנוסח הני"ל לית לן בה⁵.

ובטעם הדבר, שהקפידו לא לפתוח בנוסח הני"ל – נתבאר שם, עיי"פ משי"כ בנחלת שבעה (ס"ט סק"א) בטעם הנוסח, שיי"מ פעמים אינו מגיע לאחרית טוב, ומתפרדים זה מזה, ועל כן

הערה 2. שם גליונות קכו וקכו. וראה גם בית משיח גליון 206. ועוד.

4 שנכתב בריגא, בתאריך ל"ג בעומר תרצ"ב.

5 וכבכמה ענינים של "סימן טוב" שההדגשה היא על התחלת הענין דייקא, בבחינת "פותרין בברכה" ו"בתר רישא גופא אזיל", ולדוגמא – "אין מתחילין בבי' והי" (שו"ע יו"ד סקל"ט ס"ב). וראה סי' שמירת הגוף והנפש ח"ב ע' תטז, וכיו"ב. ואכ"מ.

6 ראה בסי' טעמי המנהגים סי' תתקלח בפ"י נוסח הני"ל למעליותא, להדגיש שארבעים יום קודם יצירת הולד ("מראשית") כבר יצתה בת קול, בת פלוני לפלוני ("אחרית"), וכיון שמהי' יצא הדבר עיי"כ יתקיים השידוך. ובסי' שולחן העזר (סימן בי' ס"ב) הובא בשם הרה"ק וכו' מראצפערט להקפיד לכתוב תנאים דוקא (ולא להסתפק בכתיבת ראשי פרקים – ראה בהנסמן לקמן הערה 8), בכדי להדגיש הענין ד"המגיד מראשית אחרית", והוא לפי דרכו, להדגיש שהשידוך עלה כבר מראשית, והי"ז ענין של נחיות וקשר של קיימא.

נישואי הנשיאים שם הערה * לתוך באופן אחר].

ובכל אופן, יצויין שכמ"פ נתייחד יום גי' בכסלו עיי' כ"ק אד"ש לשבח – ראה התוועדיות תשי"ח ח"א ע' 411 להתוועד ביום גי' כסלו. ויודע שבוים זה נסע כ"ק אד"ש כמ"פ לאהל (ראה לדוגמא יומן "אראנו נפלאות" ע' 55), ובתאריך זה השתמש כ"ק אד"ש כמ"פ בחתימת ה"פתח דבר" לקונטרסים – ראה, לדוגמא, סה"מ קונטרסים ח"ג ע' ד, ובשנים האחרונות – הוצאה שני דלקו"ש חטי"ז בתחלתו. ועוד כיו"ב. ולהעיר מהתוועדיות תשמ"ט ח"א ע' 373, שבדורנו זה ניתוספו ונתגלו בחודש כסלו כמה ענינים הקשורים עם חסידות, ותן לחכם ויחכם עוד, עיי"ש.

2 נקודת הדברים דלקמן התפרסם כבר בקובץ אהלי תורה גליון קכה (וכדלקמן בפנים), ולא נשנית פרשה זו אלא בשביל אי-אלו דברים שנתחדשו בה, וגם לרגלי היותו ענין שהזמ"ג.

3 קובץ הערות התי' ואנ"ש – ניו-הייווען (תשנ"ו). קובץ אהלי תורה דלעיל

1) בסי' "תאריכים בדברי ימי חב"ד" ע' 52 מצייין יום גי' כסלו כיום בו כ"ק אד"ש בקישורי תנאים, ומקורו – כמצויין שם – מסי' ימי מלך ח"א ע' 256, ושם (הערה 66) הוא מפי השמועה בשם הרבנית הצדקנית מרת חנה עיי"ה. אבל כן הוא גם בשלשלת היחס ורי"פ שבראש "היום יום" (בהוצאת תשי"ז ואילך) שכלל הידוע הוגה עיי' כ"ק אד"ש.

אמנם כעת בהגלות נלוות נוסח התנאים וצילומו (כדלקמן בפנים) נראה בעליל שעכ"פ חתימת שטר התנאים התקיימה בו כסלו. ועפי"ז צ"ל שהמכתב שבלקוטי לוי"צ (אגרות עי' רב-רג) מתאריך וי' כסלו תרפ"ט, שמברכו לרגל התנאים, נכתב בעיצומו של יום חתימת שטר התנאים, ולא כמענה למכתב כ"ק אד"ש שנשלח לפני' להודיעו עיי"ד התנאים. וקי"ל.

וצע"ק מעדות ראוי (שבעתון כפר-חב"ד גליון 634, ומשם בנישואי הנשיאים ע' 122) שהתנאים התקיימו זמן רב לפני'ז, ובלנינגרד. וי"ל, שבלנינגרד כתבו רק "ראשי פרקים" ו"זכרון דברים" (ראה לקמן הערה 8), ולא תנאים ממש. ודוחק קצת. [וראה משי"כ בסי'

שני יחזרו חצי הנדוניא, וכן המנהג פשוט במדינות אלו, שנהגין בזה תקנת קהילות שו"ם¹¹.

ובכמה קהילות קדושות בישראל היו כותבים בתנאים להדיא "ומחמת העידור יעמוד תקנת שו"ם", ויש שפירוטו יותר (כגון "ומחמת העידור כך נתקן שאם יעדר חייו כמר פלוני הנ"ל בשנה ראשונה וכו'"). וראה בנחלת שבעה (סי"ח וסי"ט) נוסחאות שונות. ומנהגו לכתוב רק "ומחמת וכו'" ולא יותר שלא לפתוח פה לשטן (ראה באוצה"פ סיני סקל"ג אות ו' בסופו)¹².

"הכל שריר וקיים" – בדור השביעי

וראה זה פלא, שבכל התנאים של רבותינו נשיאנו, ושל אנ"ש, כתבו עד"ז, בקיצור ובראשי פרקים עכ"פ, והיז חלק מתנאי הישדוכין. אמנם, באורח פלא ובהשגחה פרטית נשמט אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א כל הענין, מתאים להמובא בכ"מ (ראה סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 294. ועוד¹³), שבדור השביעי¹⁴ לא שיך ענין של

הכלל שבשטר התנאים של כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהוא בשונה משאר שטרי התנאים ו"ראשי-פרקים" של רבותינו נשיאינו⁷.

והרצאת הדברים כך היא, שבשאר נוסחי שטרי תנאים שלפנינו (הן הנוסח ד"ראשי-פרקים" והן דתנאים⁸) מופיע – לאחרי המילים "ירח"ש וכל"ז (רב חזן שמש וכלי זמר) לחצאין מי"מ צו"ר טו"ק [מטה מוצעת צעיפין ורדידן תלית וקיטל] כנהוג" – משפט המתחיל "ומחמת וכו'". וחידוש מצאנו בתנאים דכ"ק אד"ש מה"מ שנשמטו מלים הנ"ל לגמרי, והוא פלא, וטעמא בעי⁹, ובפרט ע"פ הידוע גודל הדיוק אצל רבותינו נשיאנו בענינים כגון אלו¹⁰, (וכנ"ל אודות הדיוק בהתחלת נוסח התנאים), וכל שינוי – איזה שיהי – מעורר תמיהה ופלא.

ובכדי להבין הענין, יש להקדים בפירוש הנ"ל, שהכוונה היא לתקנת שו"ם [קהילות שפירא, וורמיוז, מנגצא] המובאת ברמ"א (אה"ע סוסי"ג נג) וז"ל: "עוד תיקן ר"ת וחכמי צרפת שאף אם כבר נתן האב הנדוניא, אם מתה האשה או האיש תוך שנה ראשונה בלא זרע קיימא, חוזר הכל לאב או לירשי המת. . . ואם בשנה

בארוכה אוצה"פ סני"ג ס"ג בהקדמה לסק"ח. ועייג"כ בנחלת שבעה סימן ט סקט"ז. ואכ"מ.

12) ולהעיר, שאף שייא שגם כשלא נכתב, כיון שהמנהג והתקנה ידועה נכתב דמי (ראה בהנסמן באוצה"פ שבפנים. שם סני"ג סי"ג סקל"ה אות ה), מי"מ בנחלת שבעה (סימן ח ס"ו. סימן ט סט"ו) כתב דצריך להזכירה בפירוש.

13) ואף שרבו כמו רבו אלו ש"תואנה הם מבקשים" המתפללים בכונת השיחה הנ"ל, ועוקרים הדברים מפשוטם – ראה בארוכה בית משיח גליון 285 ע' 27 ואילך שהוכיח לנכון שכוונת הדברים פשוטן כמשמען, שגם בזמן הגלות יתקיים היעוד ד"חיים נצחיים" בדור השביעי, ואכ"מ. והדברים עתיקים. וראה גם בית משיח גליון 296 ע' 66 ואילך ושי"ן – "כללים" בהבנת ופי' שיחות כ"ק אד"ש, וממה – שיהי באופן המובן ל"בין חמש למקרא", עיי"ש.

ובענין זה ד"חיים נצחיים" – יש להעיר גם מסה"ש תנשי"א ח"ב ע' 496. שם ע' 794. סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 240. שם ע' 242. ע' 257. התועודות תשי"ח ח"א ע' 89. וראה ג"כ סה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 584. ובכ"מ. ועוד יש להעיר, בשייכות לזה, מתורת מנחם התועודות תשי"א ע' 44: "האמת הוא שגם ברכות הם הבטחות". וז"ל קרי בי רב הוא, בפסוק מפורש בתושב"כ (תהלים קמה, יט): "רצון יראיו יעשה". וק"ל. וראה בארוכה בית משיח גליון 52 (מאמר "חיים נצחיים") ושי"ן מי"מ וציונים בענין חיים נצחיים בזמן הגלות, ובאופן שההסתלקות היא רק לעיני בשר, וכבר הי' לעולמים. עיי"ש בארוכה.

14) ולהעיר, שגם בנוגע להסתלקות הרבנית הצדקנית נ"ע זי"ע בכ"ב שבט נתבאר (סה"ש תשנ"ב ע' 344 ואילך), שאם כל ירידה היא לצורך עלי, הרי שבנדו"ד – למרות

ומכיון שכן, מובן ופשוט שא"פ להשוות בין השטרות השונות, ולהתפלפל ע"ד החילוקים שביניהם, דיש שנכתבו בתור ר"פ בלבד ויש שנכתבו בתור "תנאים" דוקא. וכמובן בפשטות שבר"פ אין צורך והכרח לכתוב כל הפרטים (אף שנכתב בר"פ דכ"ק אדמו"ר הרשי"ב), משא"כ בתנאים – ראה בנחלת שבעה ס"ח סק"ו עד"ז בנוגע למנהג אשכנז לכתוב רק בתנאים ראשונים בקיצור ע"ד תקנת השו"ם ("ומחמת וכו'") ולפרט בתנאים אחרונים, ואכ"מ.

ועכ"פ, זה שנשמטו מלים הנ"ל ("ומחמת וכו'") משטר דכ"ק אד"ש, שהוא שטר "תנאים", אף שנראה במוחש שהועתק כמעט מלה במלה משטר דכ"ק אדמו"ר הרשי"ב (למעט זה שבשטר דכ"ק אדמו"ר הרשי"ב – מצד כבוד בית הרב – הוקדם צד החתן, משא"כ בשטר דכ"ק אד"ש שהוקדם צד הכלה), אומר דרשני. [ובפרט שגם בנוגע לשינויים האחרים בנוסח התנאים, שינויים קלים ביותר, כגון "ולכל הנ"ל נעשה בת"כ בכ"מ", וכיו"ב, הי' בדומה ממש לנוסח השטר דכ"ק אדמו"ר הרשי"ב דוקא].

ולהעיר, שדוקא אצל הרבנית שיינא הי' "עידור" ללא זש"ק (ראה לקמן בפנים בפ"י הלשון "ומחמת וכו'"), אלא שהי' אחר כו"כ שנים מחתונתה, ומי יבוא בסוד ה'.

10) ולדוגמא, הדיוק בנוסח ההזמנה לחתונה – ראה שיחת ש"פ וישלח תשי"ד. יומן כ"ק אד"ש ל"ג בעומר תרצ"ב (נסמן לעיל הערה 4). וכן בנוגע לנוסח התנאים – ראה מענה כ"ק אד"ש (נתפרסם בבית משיח הנ"ל – ע' 40) "אני"ש שי' כותבים הטופס והנוסח ד"ראשי פרקים" דאדני"ע. וראה גם אג"ק חיי"ג ע' קלד. וביומן הנ"ל שנוסח התנאים דהרבנית מרת שיינא "צוה להעתיק מהתנאים של חנה תי"י, עיי"ש.

11) בפרטי הענין דתקנת שו"ם – ראה

7) צילום משטר התנאים של כ"ק אדמו"ר הרשי"ב – נדפס בסה"מ תרל"ה ח"ב ע' תקנז, ומשם בסי' נישואי הנשיאים ע' 69; של כ"ק אדמו"ר הרשי"ב – בבית משיח גליון 206, של בת כ"ק אדמו"ר האמצעי הרבנית דבורה לאה – בסי' נישואי הנשיאים ע' 38 (וצילום ברור יותר – בבטאון חב"ד גליון 19-20 ע' 10); של בת כ"ק אדמו"ר הרשי"ב הרבנית שיינא – ביומן כ"ק אד"ש ל"ג בעומר תרצ"ב ריגא (נסמן לעיל הערה 4).

8) בביתאור החילוק בין "ראשי פרקים ל"תנאים" – ראה ט"ז אה"ע סי"ז סק"א וסק"ב. וראה בהנסמן באוצה"פ סי"ג סקמ"ד אות ג. הנסמן בסי' מנהג ישראל תורה ח"ד ע' סח. וראה בארוכה בקובץ אהלי תורה דלעיל הערה 2.

9) וצ"ע, בנוגע לשטר של בת כ"ק אדמו"ר האמצעי הנ"ל באם נכתב בו "ומחמת וכו'" כיון שצילומו אינו ברור, וגם נכתב בנוסח אחר קצת.

אבל יש להעיר שגם בשטר התנאים של הרבנית מרת שיינא נשמטו המלים "ומחמת וכו'", והעירו על כך המו"ל דומה הנ"ל (בהערה 6 שם). אבל, לאידך, נמצא הוא בכל שטרי התנאים של רבותינו נשיאינו שלפנינו (כ"ק אדמו"ר הרשי"ב וכ"ק אדמו"ר הרשי"ב ני"ע) חוץ משטר התנאים של כ"ק אד"ש, והלא דבר הוא.

זאת ועוד, שטר התנאים של הרבנית שיינא הוא בנוסח ד"ראשי פרקים" (וכשטר התנאים של כ"ק אדמו"ר הרשי"ב), ואינו דומה לשטר התנאים דכ"ק אדמו"ר הרשי"ב וכ"ק אד"ש שנכתב בנוסח ד"תנאים" (ראה בהערה הקודמת). ועפ"ז נתבאר במק"א (קובץ אהלי תורה דלעיל הערה 2) כו"כ מהחילוקים בנוסח ב' השטרות, וממה מה שדוקא בשטר דכ"ק אדמו"ר הרשי"ב וכ"ק אד"ש נכתב "הממ"א" בתחילתו. ואכ"מ.

ואם "כל דבר אשר האדם רואה או שומע הוא הוראת הנהגה בעבודת ה'" (היום יום ט' אייר), על אחת כמה וכמה בנוגע לישראל עם קרובו, שמושגחים מאתו ית' בצורה יוצאת מן הכלל. הדברים אמורים במיוחד בנוגע למאורעות הקשורים לצדיקים ונשיאי ישראל, שכולן – בתכלית הדיוק, ויש בהן "ציוני דרך" במעשינו ועבודתנו (ראה לקו"ש חכ"ג ע' 157. ובכ"מ).

ברוח זו, מתפרשת שיחתו של הרבי אודות הדיוק בכתובת של "בית רבינו שבבבל" (סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 472. ובכ"מ); השיחה אודות הקמת בנין האוי"ם בעירו של נשיא דורנו ובשנת תשי"א – שנת התחלת הנשיאות – דוקא; הכרזתה לצמצם בכלי נשק ולהוסיף בענייני כלכלה בחודש שבט – חודש השייך לנשיא דורנו – דוקא (שם ע' 362 ואילך. ועיי"ש בהערות 24, 26); החלטת "בית הנבחרים" דארה"ב לייחד יום י"א בניסן כ"יום חינוך", והטעם לכך שהחלטה זו היא החלטה מספר 104 דוקא. וכהנה רבות.

ומכאן, שאף שענייני בשר לנו, וכראות אנוש ראייתנו, מכל מקום שומה עלינו להעמיק בעומק רום להבין ולהשיג בכל דבר ודבר שבאופק ראייתנו, איך וכיצד ניתן להוציא מזה תלי תלים של הלכות. ועוד ועיקר – הוראת דרך בעבודת ה'. ומכל שכן וקל וחומר בדברים הנוגעים לחיי נפשנו, הי"ה הוד כ"ק אד"ש עטרת ראשנו, שכל מאורע וענין השייך אליו הוא בהשגחה מכוונת, ובתכלית הדיוק. ואף כי מי הוא זה ואיזהו אשר ערב לבו לגשת ולהשיג אפילו חלק אחד מני אלף, מ"מ אפס קצוהו ושמץ מנהו מאיר לכללות ישראל, ועלינו רק לפתוח את העיניים לראות, אזנים לשמוע ולב לדעת, אשר מכבר ניתנו לנו.

בגליונות הקודמים, במדור זה, נכתב בארוכה ע"ד גודל הדיוק בדברי רבותינו נשיאינו, שהשכינה מדברת מתוך גרונו, וכל דבריהם כנתינתם מסיני וכו'. אכן, מהראוי לייחד את הדיבור על כך שענין זה יציב ונכון גם לגבי מאורעות ו"דברי חול" הקשורים לרבותינו נשיאינו, וכדלקמן.

בכמה הזדמנויות, סיפר כ"ק אדמו"ר שליט"א על "הנהגת גדול אחד שה"י לומד הוראה אפילו ממספר הרכבת שבה ה"י נוסע" (סה"ש תנש"א ח"א ע' 410 הערה 62. ובכ"מ). יודעי דבר אומרים, שבדברים הללו כיוון כ"ק אד"ש להנהגת הרה"צ וכו' ממונקאטש, בעל "מנחת אלעזר". הנהגה שכזאת יסודתה בהררי קודש, כי דבר זה מתורתו של מורנו הבעש"ט למדנו, אשר כל דבר ודבר הוא בהשגחה פרטית, והכל בכתב מיד ה'. אי לזאת, מובן שאין לך דבר שאין לו מקום מיוחד בהוראת דרך בעבודת ה'.

דומה, אמנם, שבעובדה הנ"ל באה לידי ביטוי אבן-יסוד במשנתו הצרופה של כ"ק אדמו"ר שליט"א, על יסוד תורת הבעש"ט, והיא משקפת ומבטאת לנכון גישתו הטהורה של כ"ק אד"ש בענין זה. והיינו, שכוננת הדברים כפשוטן, שאכן אפשר כדאי וראוי להוציא מכל פרט ופרט שבמאורעות העולם, גם מפרט שולי ביותר, דרך חיים ותוכחת מוסר בפועל ממש.

יתכן, ש"פתיחת הצינור" בענין זה נעשתה כבר ע"י אביו של הרבי – כ"ק הרה"ג הרה"ח וכו' ר' לוי יצחק ז"ל שניאורסאהן. מסופר עליו, שעל כל מקרה ומאורע, גם קל-ערך לכאורה, ואפילו "מילי דהדיוטא", הי' דורש ב"רזין עילאין" בשורש-שורשם, מתוך אספקלריא "קבלתית" טהורה (ראה בארוכה תולדות לוי יצחק ח"א ע' 262 ואילך).

למחות נגד הציוני. וראה בהנסמן ב'הנסיון האחרון' עוד פי' בהנ"ל).

ויתרה מזו – יש להעיר מנחת שבעה סי"ב סקסיג שאפי' בכתובה יש לכתוב לישא מעליא – "בחיים ובמות" כמנהג י"ש סופרים" (ולא "ובמות"). והנה ברמב"ם יבום וחליצה פי"ג הל"ג כתב "בחיי ובתר מותי", אבל ראה בילקוט שינויי נוסחאות שבהוצאת פרנקל שבכמה כתי' גרסו "בתר מותא" או "בתר מיתה". ולפלא, שהשמיט כ"ז באוצה"פ (סו"ט סו – נוסח הכתובה) שם כנוסח מהר"ם מינץ "בחיים ובמותא". ויש להעיר מרשב"ם (ד"ה סימנא – ב"ב קנג, א) בשטר מתנה שכתוב בו בחיים ובמות – "במות דוקא הוא, ומחיים לאו דוקא אלא לסימן טוב לפי שהזכיר מיתתו, שלא רצה לפתוח פה לשטן, כלומר המקום יצילני מחולי זה ולא אמות". ואכ"מ.

16) וע"ד הרמזו י"ל, ע"פ הידוע שבנישואי כ"ק אד"ש התחיל הקשר והשייכות בין הרבי לחסידים, כיון שאז הותחל החיבור בין כ"ק אדמו"ר (מהור"צ) ני"ע לחתנו (כבנו) וממלא מקומו כ"ק אד"ש; הגשת יהודה ליוסף (ראה סה"ש תשי"ח ח"א ע' 222), חיבור והמשכת יסוד במלכות (ראה

"ל"סידור הענינים של לאחר מאה ועשרים שנה", שמודגש שם שזהו בתור "סגולה לאריכות ימים ושנים טובות", "וממלא צריך הענין להיעשות בשמחה ובטוב לבב", עיי"ש. וכ"ז בניגוד מוחלט לסגנון הרגיל ב"שטרי-צוואה" – ראה לדוגמא בחנוך לנער ע' 26 ואילך. ועוד. והיינו, שאף במקום שיש צורך והכרח לכתוב ולדבר עדי"ז (משא"כ בשטר-תנאים), הי"ז בא בהדגשה וכו' ע"ד הוספה באריכות ימים, ועד לחיים נצחיים.

[ומה"ט אין "סתירה" בין ר"ד הנ"ל ושיחה הנ"ל להבטחת חיים נצחיים, כפשוט. ובלאו הכי – יש להעיר מ"צוואת" ר' יהודה הנשיא בכתובת קג, א, ומ"מ אמרו "כל האומר נח נפשי דרבי ידקר בחרב" (ועי' פפי בן יהודע שם שמה"ט מצינו דוקא אצל רבי שבא לביתו בגופו ממש לעשות קידוש היום). ויתירה מזו – מצינו במרע"ה, שאף שנצטווה "בעצם היום הזה עלה אל הר העברים", ומ"מ אמרו בניי "אין אנו מניחין אותנו" (ראה שיחת ש"פ האזינו תשמ"ו, ושם, ע"ד ההוראה אלינו בנוגע למדת ההתקשרות לנשיא דורנו. וראה לקו"ש ח"ט ע' 346 בטעם שהשמיט רש"י "יכול מי שיש בו כח למחות יבא וימחה", כיון שהי' ביכולת בניי

]ולהעיר מפסקי תוספות (מגילה אות קד) שי"אין לומר בחיי חכם כגון יתלמיד חכם כשימות". וראה בכ"ז בסי' שמירת הגוף והנפש ח"ב ע' תרסב ואילך]. ומ"מ, ברמז לית לן בה, כדמוכח בלקו"ש הנ"ל. אמנם, בנדו"ד מצאנו ראינו שהשמיט הענין לגמרי, בכדי שלא יהא נתינת מקום לכך, ואפי' לא בראשי פרקים וברמז, וק"ל.

ואף גם זאת יש להעיר, שבשיחת מוצשי"ק פ' תרומה, ב' אדר תשמ"ח (נדפס – בשניונים – בהתוועדות תשמ"ח ח"ד ע' 397 ואילך), בנוגע ל"ביבואו ונחשוב חשבוננו של עולם" הובא ענין הנ"ל רק לאחרי ההדגשה ע"ד הנצחיות של נשיאי תורת החסידות, ואדרבה – מוסבר שם שעיי' שאלה וספק בהנ"ל ("ביחשבוננו של עולם") ניתוסף עוד יותר באריכות ימים וכו'. ויתרה מזו – שפרטי ואופן ההנהגה במצב ד"חשבוננו של עולם" באים בתור "סגולה" לאריכות ימים. ומודגש שם ג"כ שימסרה ליהושע" (ובנדו"ד – חסידישע רבנים) אינו שייך כלל לענין של הסתלקות, כיון שענין זה הי' כבר בזמן מ"ת, עיי"ש בארוכה. ועדי"ז מצינו ב"רשימת דברים" דכ"ק אד"ש מ"יד סיון תשמ"ח (וב"מוסף להנ"ל" מ"יד אלול תשמ"ח) בקשר

ילדתיך) במלכות שהיא בבחי' "חוק קצוב" שאיו בה חיות (ראה זח"ג רג, ב. ביאורי הזהר לאדה"ז (וכ"ה בסה"מ תקס"ח ע' רפג) ולהצ"צ שם. רשימות הצי"צ לתהלים ב, ז. וראה עוד בהנשמן בס' הנסיון האחרון ע' מח ואילך. שם ע' נח ואילך. שם ע' צא). ובהיות כן, הרי תוכן ענין הנשואין דכ"ק אד"ש הוא המשכת בחי' "חיים נצחיים", ולהיפך ממש מתוכן מלים הנ"ל. ודו"ק.

ובסגנון אחר: חיבור והמשכת משיח בן יוסף (יסוד ז"א) במשיח בן דוד (מלכות - ראה תורת חיים בראשית קן, א. אוה"ת בראשית ע' 2216. ולהעיר מסידור מהרי"ד שער חג המצות קצד, א), בבחי' אחד באחד יגשו, למהוי אחד באחד (ראה תו"א מד, א. תו"ח בראשית צג, א. ועוד. וראה בכ"ז בס' יחי המלך המשיח ע' פט ואילך לפי דרכו). ובלשון הפסוק: "אספרה אל חוק... אני היום ילדתיך" להמשיך חיים נצחיים (אספרה...)

סה"ש תשי"ה ע' 60. סה"ש תשי"א ח"ב ע' 642 הערה 73, ועוד), והיינו שנמשכת בחי' עץ החיים (ז"א - אתר דלא משתני) בבחי' עץ הדעת טו"ר (מלכות דלית לה מגרמה כלום - אתר דמשתני (ראה ס' הליקוטס דא"ח - צמח צדק ערך עץ הדעת ע' שמת ואילך. ע' שנב. ושי"י. וראה בקונטרס עץ החיים ס"ג. ועוד), יחוד זוי"ן, ועי"ז - המשכת חין עילאין במלכות (ראה סה"מ מלוקט ח"יה ע' נט. ושי"י).

תרפ"ט. ויש לקשר להמבואר בכ"מ בנוגע לכ"ק אדמו"ר נ"ע ושייכותו ליוסף (ראה לקו"ש ח"ג ע' 835 ובכ"מ) גם בקשר ל"יגש אליו יהודה" (סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 225. סה"ש תש"נ שבפנים).

*** ראה בלקוטי לוי"צ אגרות ע' רג ואילך - נכתב בשייכות לחתונת כ"ק אד"ש, במעלת יחוד זוי"ן השייך במיוחד לתאריך "יום השלישי שהוכפל בו כי טוב י"ד ימים לחודש כסלו", עיי"ש בארוכה. ולהעיר שבד"ה לכה דודי תשי"ד (סה"מ מלוקט ח"א ע' מג ושי"י) נתבאר שדוקא עיי"י יחוד זוי"ן נמשך העצם. ועוד ועיקר, שהכוונה שגם יחוד זוי"ן יהי' יחוד נצחי - זיווגיהו תדיר (שא"ב מיתה וסילוק, בבחי' "אתר דלא משתני") - ראה סה"מ תרנ"ז ע' רפד. ובכ"מ.

בבית משיח גליון 162, עיי"ש. ואכ"מ. ולהעיר מד"ה אשר ברא תרפ"ט (נאמר בליל החתונה - סה"מ תרפ"ט ע' 86) ע"ד מעלת השביעי הנותן שלימות וקיום לכל הששה שלפניו. וד"ל.

וראה סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 159 ש"ב"ד וטי"ז דחודש השלישי [ובפרטיות, בחודש השלישי לחודשי החורף, עיי"ש] נעשית תכלית השלימות דהנישואין דהקב"ה וכנס"י. והרי כ"ז מתחיל ושייך גם לקישורי התנאים "שהוא ראשית ההתקשרות בין החתן והכלה ורומז למעלה על ראשית ההתקשרות דד"ג ברש"ט הראשון וכ"ו (לקוטי לוי"צ אגרות ע' רב).

** ולהעיר מטה"ש תשנ"ב ח"א ע' 165 הערה 110 ע"ד "החתונה ד"בית יוסף" בשנת

(* ובלשון הידוע (שיחת ש"פ וישלח, י"ד כסלו, תשי"ד) - "דער טאג וואס האט מיר פארבונדן מיט אייך וכו'", וכפתגם חסידים שזהו בחי' רצון המוחלט למלוכה (ראה סה"מ תרס"ה ע' א ואילך. ובכ"מ. ובבז"ד ע"ד הרמז): "י"א ניסן - רצון המוחלט בעצמותו; י"ד כסלו - רצון המוחלט (הנעלם); יו"ד (וי"א) שבט - רצון הגלוי). וכסיפור הידוע (נישואי הנשיאים ע' 146), שבשעת זוגיות האבנט, אמר כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע לכ"ק אד"ש "הנני קושר אותך אלי בזה ובבא" (והשווה להמסופר כעיי"ז אצל כמה מרבותינו נשיאנו - ראה בית משיח גליון 206 עמ' 41. ושי"י). ולהעיר מ"זכרונות" בתו של הרא"ח ע"ה אלטהויז שבכפ"ח גליון 634 ע"ד הבטחת הרבי להיות ממלא מקומו וכו', וניכר הדבר בין השיטין בימונו של אב"י - נדפס

המשך מעמוד 11

(שבת קיח, ב) מובא שרבי יוסי אמר "מימי לא קריתי לאשתי אשתי... אלא לאשתי ביתי". ומשמעות הפסוק "כי תבנה בית חדש" לפי זה היא: הקמת בית בישראל - נישואין.

ועל זה באה התורה ומוזהירה: כאשר האדם הולך להקים בית בישראל, עליו להוסיף על עצמו - "מעקה" - גדרים וסייגים חדשים. בשעה זו כבר לא מספיקים הגדרים וסייגים שהיו לו בעבר, אלא עליו להוסיף חדשים - במחשבה דיבור ומעשה.

ומדוע? - מחשש ש"יפול הנופל". הסבר הדבר: כללות ענין הנישואין היא בבחינת ירידה ונפילה לגבי המעמד ומצב הקודם.

לפני הנישואין האדם עוסק יותר באלקות - הוא יושב באהלה של תורה ומתעסק בעניינים רוחניים יותר, ואילו עם נישואין, הוא מתחיל, באופן טבעי, לעסוק יותר בעניינים גשמיים.

וזאת מורה התורה האדם: כי תלך לבנות "בית חדש" ממש, שאז אתה כבר במצב - הווה - של "יפול הנופל" (לגבי המצב הקודם), כי ע"פ התורה נדרשת ממך ה"ירידה" לעסוק גם בענייני העולם, משאו ומתנו באמונה וכו', הרי שאז "ועשית מעקה לגגך" - עליך להוסיף ולעשות גדרים וסייגים חדשים, כדי לוודא שבירידה זו, ענייני העולם לא ישלטו עליך ולא יפגעו במאומה מההתקשרות לבורא העולם.

(הביאור בעניין זה בהרחבה ובעוד פרטים נוספים - ראה באריכות בגוף השיחה).

לזה בא הקב"ה והטביע כמה ענינים בתורת הנגלה, שהביאור היחיד בהם יוכל להיות רק על ידי פנימיות התורה, שבה השכל האלוקי ניכר בגלוי, ובצורה זו להזכיר ולעורר את האדם לאלוקות שבתורה

כדי שהאדם המשכיל, לא ירגיש בעצמו שהוא יכול להשכיל ולהבין הכל, הטביע הקב"ה בשכל, דברים המחייבים את הלמעלה מהשכל. ולדוגמא: על מנת לתפוס השכלה כל-שהיא, מוכרחים לתפוס את כללי השכל שלפיהם תבוא מסקנת ההשכלה. כללים אלו אינם מוכרחים מצד השכל עצמו. כמו כן עשה הבורא ית' בתורתו הקדושה:

מאחר והתורה שהיא רצונו ית', הצטמצמה והשתלשלה במושגים ודברים גשמיים, עד שהם יכולים להיות מובנים בשכל האדם החומרי (ואפילו בשכלו של אינו יהודי), הרי קיים חשש שאדם השוקע בלימודו ישכח, חס-ושלום, שהתורה הינה בעצם שכל אלוקי, וידמה אותה לשאר השכלות בני האדם.

לזה בא הקב"ה והטביע כמה ענינים בתורת הנגלה, שהביאור היחיד בהם יוכל להיות רק על ידי פנימיות התורה, שבה השכל האלוקי ניכר בגלוי, ובצורה זו להזכיר ולעורר את האדם לאלוקות שבתורה.

אחת הדוגמאות לעניין בתורת הנגלה המובן רק ע"י פנימיות התורה היא ההלכה בדין מעקה. דוקא הביאור הפנימי בדין זה מסביר את לשון הפסוק - "כי תבנה בית חדש" ממש. וכך הוא הסברת הדבר:

"בית" בפסוק זה מכוון לאשתו של האדם, וכפי שנקראת אשת הכהן הגדול בשם 'ביתו' (משנה ריש יומא), ועד"ז בגמרא